

Muudatused loomadega seotud tegevusalade ja loomade andmete kandmisel põllumajandusloomade registrisse

21. aprillist 2021. aastal rakendub Euroopa Liidus loomatervise valdkonna uus õiguslik raamistik, mis toob kaasa muudatused põllumajandusloomade registrisse kantavate tegevusalade ja nende kohta esitatavate andmete osas.

Taudidel, sealhulgas nendel, mis kanduvad inimestelt loomadele ja vastupidi, võivad olla laastavad tagajärjed inimeste tervisele, keskkonnale, bioloogilisele mitmekesisusele, sektori majandustegevusele ja ühiskonna toimimisele tervikuna. Seepärast on Euroopa Liidu loomatervise valdkonda reguleeriv seadusandlus koondatud ühe raamistikku loova määruse alla. Selleks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 2016/429 ehk „Loomatervise määrus“, mille eesmärgiks on ühtlustada ja parandada taudienetuse, -seire ja -tõrje praktikaid ning taudide uurimist üle liikmesriikide. Loomatervise määruse kohaldamisalasse kuuluvad nii maismaa- kui veeloomad. Veeloomade all mõeldakse näiteks kalu, vähke, molluskeid.

Uuenduste rakendamisel muudetakse ka põllumajandusloomade registris siseriiklikult kehtivaid reegleid.

Muudatused tegevuskohtade registriandmete osas puudutavad järgmiseid teemasid:

1. Registreerimisele kuuluvad ehk teatamiskohustuslikud tegevusalad. Loomapidamiskoht on alati võimaliku loomataudi riskiga ja seetõttu tuleb loomapidamisest teavitada kõigis ettevõtetes, kus peetakse mistahes loomi äritegevuse eesmärgil ning kodumajapidamistes, kus peetakse põllumajandusloomi. Registreerimisele kuuluvad tegevusalad, millega tegelemise puhul ei ole risk võimaliku patogeeni leviku osas nii väike, et oleks ebaoluline seda infot keskselt

põllumajandusloomade registrisse koguda, kuid samas mitte nii kõrge, et tegevusalal tegutsev isik peaks enne tegevuse alustamist taotlema heakskiitu ehk tegevusluba.

2. Heakskiitmisele kuuluvad ehk tegevusloa nõudega tegevusalad.

Heakskiitmisele kuuluvad tegevusalad, mis kujutavad endast loomatervisega seonduvalt kõrget riski ning millele on seetõttu kehtestatud eritingimused (nt seadmetele ja ehitistele, riskimaandamismeetmetele, töötajate erikoolitusele ja kutsekvalifikatsioonile või Põllumajandus- ja Toiduameti erijärelevalve vajaduse kohta). Kuna tegemist on kõrgema loomataudi levikuriskiga tegevusaladega, tuleb nendega tegelemise alustamiseks taotleda tegevusluba.

3. Tegevuskoha andmete kandmine põllumajandusloomade registrisse.

Teatamiskohustusega tegevusalad

Teatamiskohustusega tegevusala puhul tuleb ettevõtjal enne tegevusega alustamist esitada põllumajandusloomade registrile e-PRIA kaudu „Majandustegevusteade“ ning füüsilisest isikust loomapidajal „Loomapidamisega tegelemise teade“. Loomapidamise korral ei laiene teatamiskohustus lemmikloomapidajatele. Lemmikloomadeks loetakse: koer, kass, valgetuhkur, selgrootud (v.a mesilased, molluskid ja vähid), dekoratiivkala, kahepaikne, roomaja, lind (v.a kana, kalkun, pärkana, part, hani, vutt, tuvi, faasan, nurmkanan ja silerinnaline lind), närilised ja küülikud, kui vastavat loomaliiki peetakse kodumajapidamises mittekaubanduslikul isiklikul eesmärgil. Ärilisel eesmärgil nende loomade pidamist ei loeta lemmikloomapidamiseks ja sellisest tegevusest tuleb PRIAt teavitada.

Registreerimisele (teatamiskohustusega) kuuluvate tegevusalade loend on toodud alljärgnevas tabelis.

Tegevusala nimetus	Tegevusalal tegutsemis-õigust omav isik
Maismaaloomade pidamine (välja arvatud kodumajapidamises peetav lemmikloom)	Ettevõtja / Põllumajanduslooma pidav füüsiline isik
Veeloomade pidamine järgmistel eesmärkidel: a) vesiviljelusettevõtte, kus vesiviljelusloomi peetakse üksnes loodusesse laskmiseks; b) ekstensiivsed vesiviljeluse tiigid, kus vesiviljelusloomi peetakse otse inimtoiduna tarbimiseks või loodusesse laskmiseks; c) puhastuskeskused, väljastuskeskused ja ülekandevalad, mis on heaks kiidetud vastavalt määruse (EÜ) nr 853/2004 artiklile 4 ja kus võetakse vastu molluskeid üksnes sellest epidemioloogilisest piirkonnast, kus ettevõtte asub.*	Ettevõtja / Veelooma pidav füüsiline isik
Maismaa- ja veeloomade vedamine (maanteetransport ja veetransport) järgmistel tingimustel: a) loomade vedamine loomapidajate poolt, kes kasutavad neile kuuluvaid põllutöömasinaid või veovahendeid teatavat liiki loomade veoks geograafiliste tingimuste tõttu seoses hooajalise rändkarjatamisega; b) loomapidajate oma loomade vedamine neile endile kuuluvate veovahenditega kõige enam 50 km kaugusele loomade pidamise kohast; c) isikud, kes veavad loomi lähtekohast kõige enam 65 km kaugusel asuvasse sihtkohta.	Ettevõtja
Loomse paljundusmaterjali säilitamine, kogumine, tootmine ja töötlemine.	Ettevõtja
Loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete transport, kasutamine (1069/2009 artiklites 33, 34 ja 36 nimetatud tingimustel), kasutamine eriloaga ja kõrvaldamine eriloaga.	Ettevõtja
Ettevõttest sõltumatu loomade kogumine*	Ettevõtja

Tärganiga (*) on tähistatud registrisse kantavad uued tegevusalad.

Tegevusloa kohustusega tegevusalad

Tegevusloa kohustusega tegevusaladel tuleb ettevõtjal enne tegevusega alustamist esitada e-PRIAs tegevusloa taotlus. Tegevusega alustamiseks tuleb saada heakskiit Põllumajandus- ja Toiduametilt, milleks on ameti poolt väljastatav tegevusluba. e-PRIAs esitatud tegevusloa taotluse andmed jõuavad samaaegselt nii PRIA peetvasse põllumajandusloomade registrisse kui Põllumajandus- ja Toiduametisse, kes taotluse menetluse läbi viib. Ettevõtete heakskiitmine peab tagama

nende vastavuse ühtsetele tegevusstandarditele ning võimaldab Euroopa Liidul kolmandate riikidega kauplemisel anda neile loomatervise tagatise. Heakskiidu andmisel tuleb Põllumajandus- ja Toiduametil kohapealse kontrolli käigus kindlaks teha, kas nõuded on täidetud ning kui ei ole, siis anda ettevõtjale suunised puuduste kõrvaldamiseks. Põllumajandus- ja Toiduametil on sealjuures võimalik teatud juhtudel anda tingimuslik heakskiit, mille järel tuleb teha veel üks kohapealne kontroll, et kontrollida esinenud puuduste kõrvaldamist.

Heakskiitmisele (tegevusloa kohustusega) kuuluvate tegevusalade loend on toodud alljärgnevas tabelis.

Tegevusala nimetus
Kabiloomade ja kodulindude kogumine nende teise liikmesriiki viimiseks või sealt toomiseks (v.a kui hobuslaste kogumine toimub võistluste, võiduajamiste, etenduste, treenimise, ühise vabaajategevuse, töötoimingute eesmärgil või seoses aretustegevusega).
Loomse paljundusmaterjali (veis, siga, lammas, kits, hobuslane, kass, koer, kaamellane ja hirvlane) ja ööpäevaste tibude/haudemunade teise liikmesriiki viimiseks.
Kodulindude pidamine nende teise liikmesriiki viimiseks (v.a tapmiseks).
Kodulindude pidamine haudemunade saamiseks nende teise liikmesriiki viimiseks (v.a tehistingimustes peetavate lindude haudejaamad). Selgitus: tehistingimustes peetavateks lindudeks loetakse linnud, keda peetakse etenduste, võiduajamiste, näituste, võistluste, aretamise või müügi eesmärgil.
Loomade pidamine kinnises ettevõttes. Selgitus: need on vabatahtlikkuse alusel loodud alalised, geograafiliselt piiritletud ettevõtted, kus loomi peetakse kõigile alljärgnevatele tingimustele vastavalt: a) näitusteks, hariduseesmärgil, liigi säilitamiseks või uurimistööks, b) suletud ruumides ja eraldatuna ümbritsevast keskkonnast ning c) loomade suhtes kohaldatakse loomatervise seire- ja bioturvameetmeid. Näiteks kuuluvad siia heakskiidetud loomaaiad.
Kogumiskeskused/varjupaigad koerte, kasside ja valgetuhkrute teise liikmesriiki viimiseks.*
Loomade ajutise mahalaadimise kontrollpunktid transiitvedudel.*
Keskkonnast eraldatud ettevõtted kimalaste tootmiseks nende teise liikmesriiki viimiseks.*
Karantiiniasutused maismaaloomade (v.a esikloomalised) samas liikmesriigis asuvasse sihtkohta või teise liikmesriiki viimiseks.
Maismaa- ja veeloomade vedamine.
Katseloomade kasvatamine, kasutamine ja varustamine.
Ohustatud tõugu põllumajandusloomade säilitamine.
Puhtatõuliste aretusloomade (veis, lammas, siga, hobune ja vutt) / ristandaretusigade aretamine.
Tauditõrjet tegevad veeandide ettevõtted.
Vesiviljelusloomade karantiiniasutused.
Vesiviljelusettevõtted, kus peetakse loetellu kantud liikidesse kuuluvaid siirutajana käsitatavaid vesiviljelusloomi eraldatult kuni ajani, mil neid enam siirutajana ei käsitata.*
Dekoratiivseid vesiviljelusloomi pidavad suletud vesiviljelusettevõtted, kus rakendatavatest liikumisskeemidest tuleneb märkimisväärne taudirisk.*
Dekoratiivseid vesiviljelusloomi pidavad avatud vesiviljelusettevõtted.*
Laevad ja muud teisaldatavad ruumid, kus vesiviljelusloomi peetakse ajutiselt ravi või muude l oomapidamisega seotud toimingute tegemise eesmärgil.*
Kinnised vesiviljelusettevõtted.
Muud kui registreerimiskohustuslikud puhastuskeskused, väljastuskeskused ja ülekandevalad.*
Vesiviljelusettevõtete rühmad, kus vesiviljelusloomi peetakse eesmärgiga viia neid sealt välja elusalt või loomsete vesiviljelussaadustena.
Loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tootmine, käitlemine, töötlemine, kõrvaldamine, ladustamine ja kasutamine (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses 1069/2009 sätestatud tingimustel).
Transiidil oleva loomse paljundusmaterjali, loomse kõrvalsaaduse, loomsest kõrvalsaadusest saadud toodete, heina või põhu ladustamine.

Tärniga (*) on tähistatud registrisse kantavad uued tegevusalad.

Kasutajasõbralike uute e-teenuste avamine e-PRIAs

Nii uutel tegevusaladel tegutsemisest teatamiseks või tegevusloa taotlemiseks kui ka varem registrisse kantud tegevuskohtade andmete täiendamiseks avatakse e-PRIAs uued teenused andmete esitamiseks, muutmiseks, ajutiseks peatamiseks, jätkamiseks ja lõpetamiseks. Teatamiskohustusega tegevusaladel avati teenused 13. aprillil 2021 ja loakohustusega tegevusaladel avatakse alates 27. aprillist 2021.

Tegevuskoha andmete kandmine põllumajandusloomade registrisse

Tulenevalt „Majandustegevuse seadustiku üldosa seadusest“ tuleb igal ettevõtjal enda tegevuskoha andmed ise registrisse kanda ning sama põhimõte kehtib ka füüsilisest isikust loomapidaja puhul. Loomapidajad, kelle loomad on praegu registrisse kantud kellegi teise poolt registrisse kantud tegevuskohta, tuleb registrit teavitada tema enda tegevuskohast, esitades:

- majandustegevusteate loomapidamisega tegelemise kohta (ettevõtjad) või
- loomapidamisega tegelemise teate (füüsilised isikud).

Veise, lamba ja kitse pidamise puhul tuleb pärast seda vanas e-PRIAs esitada loomade liikumise teade, kasutades teenust „Veiste, lammaste, kitsede Eesti-sisene liikumine“ ning järgmisena valida „Looma liikumine loomapidaja ehitiste vahel“.

„Majandustegevuse seadustiku üldosa seadusest“ tulenevate protsesside rakendamise­ga lahendatakse mitmed registri sisulised probleemid, nt olukorrad, kus kogemata või pahatahtlikult kantakse loomi kellegi teise poolt registrisse kantud tegevuskohtadesse ning mille tõttu andmed looma asukoha kohta registris on ebaõiged.

PRIA edasised sammud koostöös klientidega seoses tegevuskohtade andmetega

Põllumajandusloomade registris tuleb PRIA-l tegevusalade ülesehituses, esitatavate andmete koosseisus ja registri protsesside parendamiseks viia sisse palju muudatusi. Kui muudatuste elluviimise käigus ilmneb vajadus andmeid üle kontrollida või täiendada, siis teavitab PRIA tegevuskoha registrisse kandnud isikut. Kuna põllumajandusloomade registrisse on 20. märtsi 2021. aasta seisuga kantud

13 608 tegevuskohta, oleme muudatuste tegemiseks planeerinud vähemalt 1 aasta, et saaksime iga klienti tema tegevuskohade andmete korrastamisel vajadusel aidata. Põllumajandusloomade registri osas saab täiendavat infot ja abi e-posti aadressil loomade.register@pria.ee ja registrite osakonna infotelefonil 731 2311.

Hobuslase asukohast teavitamine

Alates 21. aprillist 2021. aastal hakkab kehtima nõue, et loomapidajal, kelle põllumajandusloomade registrisse kantud tegevuskohas peetakse konkreetset hobuslast (hobune, eesel ja sebra ning nende ristandid) rohkem kui 30 päeva, tuleb sellest teavitada põllumajandusloomade registrit. Antud nõue aitab hobuslaste puhul jõuda eesmärgini, kus registrit saab ka andmed omavahel kokku puutunud hobuslaste kohta. Juhul kui mõni hobuslane jääb haigeks, võimaldab see teadmine kindlaks teha hobuslased, kes on olnud haige looma lähikontaksed. Kui hobuslase tegevuskoht muutub ja on teada, et loom jääb sinna kauemaks kui

Paberil veisepassid kaovad veistel, kes liiguvad ainult siseriiklikult

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 2016/429 ehk „Loomatervise määrus“ ei kohusta liikmesriike väljastama paberil veisepasse neile veistele, kes liiguvad ainult liikmesriigi sees, kuid jätab liikmesriigile õiguse paberil veisepasse ka edaspidi kasutada. Uue veterinaarseaduse ja selle alusel kehtestatavate maaeluministri määruste jõustudes plaanib Eesti paberil veisepasside (siseriiklikult liikuvatele veistele) väljastamise lõpetada. Oodatavalt toimub see 2021. aasta teises pooles. Kui veised liiguvad liikmesriikide vahel või kolmandatesse riikidesse (viimaste puhul juhul, kui vastuvõttev riik seda nõuab) tuleb veisele pass paberil väljastada. Euroopa Liidu Komisjonil on töös rakendusmäärus, mille koha-

30 päeva, siis võib loomapidaja sellest kohe registrit teavitada, aga teavitamine peab toimuma igal juhul 5 tööpäeva jooksul alates päevast, kui hobuslasel sai tegevuskohta jõudmisest 30 päeva täis. Seega on reegel 30 päeva + 5 tööpäeva. Eelnimetatud tähtajad kehtivad ka juhul, kus hobuslast enam tegevuskohas ei peeta ehk siis looma surma või tegevuskohast välja liikumise korral. Sellisel juhul alustatakse 30 päeva lugemist alates surmast või välja liikumise sündmusest.

Iga hobuslase kohta, kes on tegevuskohas viibinud järjest rohkem kui 30 päeva, peab registrile olema teavitatud tegevuskoht hiljemalt 28. maiks 2021. aastal. Hobuslaste asukoha tegevuskohast teavitamiseks avab PRIA e-teenuse 27. aprillil 2021 ja lisab selleks ajaks pabervormid ka enda koduleheküljele. Seega tuleb loomapidajatel 1 kuu jooksul teavitada tegevuskoht 11 442 hobuslase (seisuga 4. aprill 2021) kohta ning teha seda otse PRIA-le (sarnaselt tegevuskoha teatamisega), mitte läbi aretusühingute.

selt BOVEXi tarkvara kasutusele võtnud liikmesriigid (sh Eesti) ei pea tulevikus väljastama paberil veisepassi juhul, kui veis liigub BOVEXiga liitunud liikmesriikide vahel. Euroopa Liidu Komisjoni poolt arendatud tarkvara BOVEX võimaldab veiste andmete automaatset vahetust liikmesriikide keskandmebaaside vahel. BOVEXiga liitunud liikmesriikide nimekirj avaldatakse Euroopa Liidu Komisjoni ja PRIA veebilehel.

Loomapidajad ja loomade kokkuostjad peavad tulevikus veisepasside tellimisel olema hoolikad, sest veisepassi puudumisel ei saa väljastada veterinaarsertifikaati ega looma riigist välja viia. Veisepasside tellimise teenused avab PRIA pärast seda, kui muudatused kehtima hakkavad.